

Åldersgräns för kosmetiska solarier

Sammanfattning

Utskottet ställer sig, med en mindre lagteknisk justering, bakom regeringens förslag till lag om ändring i strålskyddslagen i enlighet med proposition 2016/17:55.

I propositionen föreslås att det i strålskyddslagen ska föras in ett förbud mot att yrkesmässigt låta någon som inte har fyllt 18 år sola i ett kosmetiskt solarium. Tillsynsmyndigheten ska också ges möjlighet att genomföra s.k. kontrollköp i syfte att kontrollera att förbudet följs.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2018.

Två följdmotioner har väckts i ärendet. Dessa avstyrks främst med hänvisning till att lagförslaget är ett viktigt steg för att minska det mänskliga lidande och de samhällseliga kostnader som hudcancer ger upphov till.

I anslutning till detta ärende behandlas också sammanlagt sex yrkanden från allmänna motionstiden 2015/16 och 2016/17 om illegal användning av starka laserpekare, samordningsansvaret för radonfrågor, radiofrekvent strålning i skolan och vagabonderande strömmar. Motionsyrkandena avstyrks.

I betänkandet finns tre reservationer (M, SD, C och L).

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:55 Åldersgräns för kosmetiska solarier.

Fyra yrkanden i följdmotioner.

Ett yrkande i en motion från allmänna motionstiden 2015/16.

Fem yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden.....	7
Åldersgräns för kosmetiska solarier	7
Illegal användning av starka laserpekare	10
Samordningsansvaret för radonfrågor	11
Radiofrekvent strålning i skolan.....	14
Vagabonderande strömmar.....	16
Reservationer	18
1. Avslag på propositionen, punkt 1 (M, C, L)	18
2. Avslag på propositionen, punkt 1 (SD)	19
3. Illegal användning av starka laserpekare, punkt 3 (SD)	20
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	21
Propositionen	21
Följdmotionerna	21
Motion från allmänna motionstiden 2015/16	21
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	21
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	23
Förslag till lag om ändring i strålskyddslagen (1988:220)	23

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Avslag på propositionen**

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:3576 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD) yrkan-
dena 1 och 2 samt

2016/17:3583 av Hans Wallmark m.fl. (M, C, L) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (M, C, L)

Reservation 2 (SD)

2. **Åldersgräns för kosmetiska solarier**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i strålskyddsla-
gen (1988:220) med den ändringen att 32 § första stycket ska lyda enligt
följande: ”Tillsynsmyndigheten får besluta om de förelägganden och
förbud som behövs i enskilda fall för att denna lag eller föreskrifter eller
villkor som har meddelats med stöd av lagen ska följas.”

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:55.

3. **Illegal användning av starka laserpekare**

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:118 av Edward Riedl (M) och

2016/17:2303 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande
8.

Reservation 3 (SD)

4. **Samordningsansvaret för radonfrågor**

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2700 av Lars Eriksson (S) och

2016/17:3073 av Ola Johansson och Helena Lindahl (båda C) yrkande
2.

5. **Radiofrekvent strålning i skolan**

Riksdagen avslår motion

2016/17:2789 av Emanuel Öz (S).

6. **Vagabonderande strömmar**

Riksdagen avslår motion

2016/17:1303 av Jan Lindholm (MP).

Stockholm den 23 februari 2017

På försvarsutskottets vägnar

Allan Widman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Allan Widman (L), Åsa Lindestam (S), Alexandra Völker (S), Mikael Jansson (SD), Jan R Andersson (M), Daniel Bäckström (C), Anders Schröder (MP), Lotta Olsson (M), Paula Holmqvist (S), Stig Henriksson (V), Mikael Oscarsson (KD), Mattias Ottosson (S), Kalle Olsson (S), Dag Klackenbergl (M), Johan Büser (S) och Mats Green (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 11 december 2008 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över lagstiftningen på kärnteknik- och strålskyddsområdet. Utredningen, som antog namnet Strålsäkerhetsutredningen, överlämnade i februari 2011 slutbetänkandet Strålsäkerhet – gällande rätt i ny form (SOU 2011:18). Utredningen föreslog en 18-årsgräns för användning av kosmetiska solarier. I mars 2013 begärde Miljödepartementet ett kompletterande underlag från Strålsäkerhetsmyndigheten om den påverkan på obemannade solarier som införandet av en åldersgräns skulle kunna få (dnr M2013/01724/Ke). Beredningen visade att utredningens förslag behövde kompletteras med ytterligare bestämmelser om hur åldersgränsen ska utformas och upprätthållas. Regeringskansliet tog därför fram en promemoria med förslag på hur bestämmelserna om åldersgräns för kosmetiska solarier ska utformas, hur åldersgränsen ska upprätthållas och hur tillsynsmyndigheterna ska bedriva tillsyn över solarieverksamheter. Promemorian har remissbehandlats. Remissvaren och en sammanställning av dem finns tillgängliga på Miljö- och energidepartementet (dnr M2015/02382/Ke).

Regeringen beslutade den 27 oktober 2016 att begära in Lagrådets yttrande över ett lagförslag som överensstämmer med lagförslaget i propositionen. Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Förslaget har anmälts enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter om informationssamhällets tjänster och enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden. Några synpunkter har inte inkommit.

I detta betänkande behandlas förutom propositionen och två följdmotioner även sammanlagt sex yrkanden från allmänna motionstiden 2015/16 och 2016/17 om illegal användning av starka laserpekare, samordningsansvaret för radonfrågor, radiofrekvent strålning i skolan och vagabonderande strömmar.

Bakgrund

Vad är ett solarium?

Ett solarium är enligt propositionen en teknisk elektrisk anordning som innehåller en strålkälla som är avsedd att bestråla människor med ultraviolett strålning (UV-strålning). En äldre benämning på solarium är sollampa. Solarier kan delas in i kosmetiskt solarium och medicinskt solarium. I ett kosmetiskt solarium bestrålas kroppen med UV-strålning i syfte att göra huden mörkare

som vid solning utomhus. I medicinska solarier kan vissa sjukdomar, t.ex. psoriasis, behandlas med UV-strålning i kontrollerad mängd under läkares ansvar.

Det finns enligt uppgifter från Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) ungefär 1 700 solarieverksamheter i Sverige som erbjuder solariesolning i kosmetiskt syfte.

Regleringen av solarier i dag

Strålskyddslagens (1988:220) syfte är att skydda bl.a. människor mot skadlig verkan av strålning. Lagen omfattar både joniserande och icke-joniserande strålning samt tekniska anordningar som kan alstra strålning. Huvudregeln enligt lagen är att det krävs tillstånd för befatning med teknisk anordning som kan och är avsedd att sända ut joniserande strålning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas i lagen att meddela föreskrifter om krav på tillstånd för att tillverka, till landet införa, saluföra, överlåta, upplåta, förvärva, inneha, använda, installera eller underhålla en teknisk anordning som kan alstra icke-joniserande strålning. UV-strålning är icke-joniserande strålning.

Med stöd av det bemyndigandet har SSM föreskrivit om krav på tillstånd för solarier (SSMFS 2012:5). Kravet på tillstånd gäller dock inte kosmetiskt solarium av UV-typ 3, vilket är den vanligaste solarietypen för kosmetiskt bruk. Myndighetens föreskrifter innehåller däremot krav i fråga om teknisk utformning av solarierna, information till användare om maximal exponeringstid m.m. Den kommunala nämnd som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet ska enligt strålskyddsförordningen (1988:293) ansvara för tillsynen över solarieverksamhet. Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om avgift för sådan tillsyn. Av strålskyddslagens ansvarsbestämmelser framgår att den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift som meddelats med stöd av lagen kan dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att det i strålskyddslagen (1988:220) ska föras in ett förbud mot att yrkesmässigt låta någon som inte har fyllt 18 år sola i ett kosmetiskt solarium. Tillsynsmyndigheten ska också ges möjlighet att genomföra s.k. kontrollköp i syfte att kontrollera att förbudet följs. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2018.

Utskottets överväganden

Åldersgräns för kosmetiska solarier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i strålskyddslagen (1988:220) med en mindre lagteknisk justering och avslår följdmotionerna.

Utskottet hänvisar främst till att lagförslaget är ett viktigt steg för att minska det mänskliga lidande och de samhällseliga kostnader som hudcancer ger upphov till.

Jämför reservationerna 1 (M, C och L) och 2 (SD).

Propositionen

Regeringens förslag har enligt propositionen lagts mot bakgrund av att det finns ett bevisat samband mellan exponering för UV-strålning och risken för hudcancer. Hudcancer är den näst vanligaste cancerformen i Sverige och den som ökar mest. När det gäller exponering för UV-strålning och utveckling av hudcancer är barn särskilt utsatta. Barn har känsligare hud än vuxna och solexponering och brännskador är därför extra skadligt under barn- och ungdomsåren.

Regeringen föreslår därför att det ska vara förbjudet att yrkesmässigt låta någon som inte har fyllt 18 år sola i ett kosmetiskt solarium. Den som upplåter ett kosmetiskt solarium ska förvissa sig om att användaren har fyllt 18 år. Med kosmetiskt solarium avses en teknisk anordning för att exponera människor för ultraviolett strålning i syfte att göra huden mörkare.

Vad avser information och egenkontroll föreslår regeringen att den som yrkesmässigt upplåter ett kosmetiskt solarium ska se till att det på solariestället finns en klart synbar skylt med tydlig information om åldersgränsen. Den som yrkesmässigt upplåter ett kosmetiskt solarium ansvarar även för att verksamheten kontrolleras enligt ett särskilt program för egenkontroll och att personalen har nödvändiga kunskaper om det som gäller för verksamheten enligt strålskyddslagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som ska ingå i programmet för egenkontroll.

I fråga om s.k. kontrollköp som ett verktyg i tillsynen föreslår regeringen att det ska vara möjligt för tillsynsmyndigheten att genomföra sådana i syfte att se till att åldersgränsen följs. Det som framkommer vid ett kontrollköp ska inte kunna leda till en sanktion utan syftet är att få till stånd en dialog med verksamhetsutövaren. Personer under 18 år får inte anlitas för att göra kontrollköp. Tillsynsmyndigheten får göra ett kontrollköp även om verksamhetsutövaren inte har informerats om kontrollen i förväg. Tillsynsmyndigheten ska

informera verksamhetsutövaren efter genomfört kontrollköp. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kontrollköp ska göras.

Regeringen föreslår vidare att den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot förbudet mot att yrkesmässigt upplåta ett kosmetiskt solarium till den som inte har fyllt 18 år döms till böter eller fängelse i högst sex månader. Ansvar ska inte dömas ut om gärningen är ringa.

I propositionen anges att för att ge verksamhetsutövare och myndigheter tillräckligt med tid för att förbereda sig för införandet av en åldersgräns föreslår regeringen att lagändringarna ska träda i kraft den 1 september 2018.

Motionerna

I motion 2016/17:3583 av Hans Wallmark m.fl. (M, C, L) anförs att en åldersgräns för att sola i kosmetiska solarier endast skulle påverka en liten del av problemet med överexponering för UV-strålning. Det skulle även vara svårt för ägare av obemannade solarier att säkerställa att en 18-årsgräns efterlevs. Likt regeringen konstaterar motionärerna att en lagstiftad åldersgräns i realiteten skulle innebära ett bemanningskrav för alla solarier. I motionen hävdas dock att det finns åtgärder som skulle kunna genomföras, vilka både skulle vara relevanta och verkningsfulla för breda grupper i samhället och som i förlängningen skulle minska antalet cancerfall och därmed även vara en samhälls-ekonomisk vinst. Det finns exempelvis anledning att se över den information som ges i samband med solarieverksamhet. Många verksamheter har omfattande reklambudskap om de påstått positiva hälsoeffekterna av solariesolning. Dessutom bör informationen om effekterna av att sola för mycket förbättras generellt, särskilt när det gäller unga människor. Därför är det viktigt att arbeta preventivt. Det finns goda exempel att hämta från Australien där kampanjer tillsammans med folkbildningsinsatser i skolor, på arbetsplatser och i samhället har gett ett förändrat solbeteende, minskad solbränna och ökad kännedom om riskerna. I slutändan handlar frågan dock om att människor måste ta ansvar för sin egen hälsa. För barn och ungdomar under 18 år gäller det att föräldrarna tar ett särskilt ansvar. Det går inte att stifta lagar mot alla risker i livet. Motionärerna menar att det viktigaste lagstiftarna kan göra är att se till att det finns tydlig information om olika hälsorisker. Med anledning av detta föreslås i motionen att riksdagen avslår proposition 2016/17:55 Åldersgräns för kosmetiska solarier (yrkande 1) och att bättre informationsinsatser för att minska människors exponering för skadliga nivåer av UV-strålning såväl utomhus som i solarier genomförs (yrkande 2).

Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD) understryker i motion 2016/17:3576 att hudskador till följd av överdriven utsatthet för UV-strålning är ett allvarligt hälsoproblem som måste tas på allvar. Däremot finns det anledning att överväga andra åtgärder för att komma till rätta med problemet, anför motionärerna, som menar att varje ny reglering som införs från statligt håll innebär en expanderande byråkrati och ett alltmer snårigt regelsystem för

den enskilda medborgaren. Nya uppgifter för myndigheterna innebär ett utökat behov av resurser som måste tas från andra och minst lika angelägna uppgifter. I motionen pekas på att den ansvariga tillsynsmyndigheten kommer att vara Sveriges kommuner, vilka redan är hårt pressade av olika typer av myndighetsutövning och sociala problem. Detta innebär enligt motionen att lagstiftning på detta område inte är proportionerlig mot de nackdelar som förslaget innebär. Det torde vara tillräckligt med att branschen åläggs att tydligt ange de risker som finns med solarieanvändning i unga år på anslag i anslutning till de solarier som respektive företag använder sig av. Motionärerna föreslår att riksdagen avslår proposition 2016/17:55 Åldersgräns för kosmetiska solarier (yrkande 2) och att obligatoriska varningstexter för kosmetiska solarier införs (yrkande 1).

Bakgrund

Tidigare behandling

I betänkandena 2012/13:FöU3 och 2013/14:FöU6 välkomnades Strålsäkerhetsutredningens förslag om bl.a. åldersgräns för användning av kosmetiskt solarium (SOU 2011:18) och utskottet ansåg att den pågående beredningen av förslaget borde inväntas. Utskottet vidhöll denna uppfattning i båda betänkandena och avstyrkte därmed motionerna om åldersgräns på solarier.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser positivt på regeringens förslag om att införa en åldersgräns för kosmetiska solarier i linje med vad Strålsäkerhetsutredningen kom fram till 2011 (SOU 2011:18). Detta ska ses som ett viktigt steg för att minska det mänskliga lidande men också de samhällsrelaterade kostnaderna som hudcancer ger upphov till. Sambandet mellan UV-exponering och utveckling av hudcancer hos barn och ungdomar gör denna åtgärd nödvändig. Utskottet konstaterar att sådan lagstiftning är i linje med vad många andra länder i Europa och världen redan infört. Med det anförda tillstyrker utskottet proposition 2016/17:55 med en mindre lagteknisk justering av 32 § första stycket då utskottet noterat att orden ”eller villkor” oavsiktligt fallit bort i regeringens lagförslag. Följdmotionerna 2016/17:3583 (yrkande 1) och 2016/17:3576 (yrkande 2) avstyrks med hänvisning till det anförda.

Även om genomförda informationsinsatser hittills inte visat sig kunna nå målgrupperna tillräckligt väl bör dessa insatser inte överges utan ses som ett viktigt komplement till lagstiftningen, inte minst för att hudcancer inte bara är ett resultat av solarieanvändning utan också av utomhussolning. Utskottet välkomnar det informationsarbete som SSM redan bedriver, bl.a. på sin webbplats, och ser inte skäl att vidta ytterligare åtgärder för närvarande, varför 2016/17:3583 (yrkande 2) avstyrks.

Vidare har SSM i sina föreskrifter om krav på tillstånd för solarier angett att det bl.a. ska finnas uppgifter för solariets korrekta användning och råd för

att skydda den enskildes hälsa uppsatta synligt i anslutning till solarium (7 och 9 § SSMFS 2012:5). Utskottet ser inte skäl att vidta ytterligare åtgärder i dagsläget varför motion 2016/17:3576 (yrkande 1) avstyrks.

Illegal användning av starka laserpekare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandena om illegal användning av starka laserpekare. Utskottet hänvisar till sin bedömning att en adekvat straffpåföljd redan finns reglerad i strålskyddslagen (1988:220).

Jämför reservation 3 (SD).

Motionerna

I motion 2015/16:118 av Edward Riedl (M) understryks att under senare år har flera personer – ofta piloter, lokförare eller yrkeschaufförer – blivit utsatta för attacker med starka laserpekare, s.k. grön laser. Även poliser som har försökt ingripa mot dessa attacker har blivit utsatta med stor risk för bestående ögonskador. En vanlig privatperson kan inte anses ha någon användning för dessa starka laserinstrument utan de hör hemma bland forskare och hos andra som är professionella i sin hantering av laserteknik. Den gröna lasern utgör såväl ett arbetsmiljöproblem som en fara för allmänheten och det är hög tid för Sverige att se över möjligheten att skärpa straffpåföljden för illegal användning av grön laser, föreslås i motionen.

Kent Ekeröth och Adam Martinen (båda SD) anför i motion 2016/17:2303 att laserstrålning i dag används inom många samhällsområden, t.ex. vid medicinska behandlingar, mätning av luftföroreningar och i konstnärliga och underhållande sammanhang, men att på senare år har man allt oftare kunnat läsa om hur laserpekare använts för att skada andra människor. I Sverige krävs i dag tillstånd för att bl.a. använda lasrar av klass 3B och 4 på allmän plats eller i luftrummet och överträdelse kan rendera straff enligt strålskyddslagen. Tyvärr är inte denna reglering tillräcklig och problemet är så utbrett att det är dags att vidta ytterligare åtgärder, menar motionärerna, som föreslår att farliga lasrar, t.ex. gröna laserpekare, ska vapenklassas (yrkande 8).

Bakgrund

Tidigare behandling

I betänkande 2014/15:FöU6 avstyrkte utskottet, i likhet med i behandlingen i betänkande 2013/14:FöU6, en motion om att se över möjligheten att förbjuda försäljning och innehav av starka laserpekare, t.ex. grön laser, för privat bruk eftersom bestämmelser med den innebörden redan trätt i kraft den 1 januari

2014. Ett förbud fanns sålunda redan i strålskyddsförordningen (1988:293) mot att utan tillstånd införa, tillverka, förvärva, inneha, använda, överlåta eller upplåta starka laserpekare.

Utskottets ställningstagande

Då det sedan den 1 januari 2014 redan finns bestämmelser i strålskyddsförordningen (1988:293) om förbud mot att utan tillstånd införa, tillverka, förvärva, inneha, använda, överlåta eller upplåta starka laserpekare, t.ex. starkare gröna lasrar, och att utskottet i dagsläget bedömer att en adekvat straffpåföljd redan finns reglerad i strålskyddslagen (1988:220) ser utskottet inte något behov av att vidta ytterligare åtgärder för tillfället. Utskottet avser dock att fortsätta följa frågan. Motionsyrkandena avstryks därmed.

Samordningsansvaret för radonfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandena om samordningsansvaret för radonfrågor. Utskottet hänvisar till den fortsatta beredningen i Regeringskansliet av Strålsäkerhetsmyndighetens utredning om hur EU:s strålskyddsdirektiv ska genomföras i svensk lagstiftning.

Motionerna

Lars Eriksson (S) anför i motion 2016/17:2700 att det i dag är flera myndigheter som på olika sätt har ansvar för radonfrågan. Motionären föreslår att samordningen av myndigheter som ansvarar för radon ses över för att myndigheterna ska kunna ge bästa möjliga service och råd genom en myndighet för att undvika problem på lokal nivå.

I motion 2016/17:3073 av Ola Johansson och Helena Lindahl (båda C) lyfts det fram att SSM har haft regeringens uppdrag att utreda genomförandet av EU:s strålskyddsdirektiv. Denna handlingsplan ska träda i kraft 2018. SSM har föreslagit att de ska bli samordnande myndighet med ett övergripande ansvar för radonfrågan. Detta är ett välkommet initiativ med tanke på antalet myndigheter som är inblandade, skriver motionärerna och föreslår att regeringen slår fast att SSM får det övergripande samordningsansvaret för radonfrågan (yrkande 2).

Bakgrund

Tidigare behandling

I betänkande 2014/15:F6U6 behandlades frågan om ett övergripande myndighetsansvar för radon, och utskottet uttryckte att det ville invänta SSM:s pågående analysuppdrag om roller och mandat för de olika aktörerna inom radonområdet. Arbetet med att upprätta en nationell plan för att hantera risker från radon välkomnades. Därför fann utskottet att det då inte fanns skäl för riksdagen att vidta ytterligare åtgärder i frågan varför motionsyrkandet avstyrktes.

Gällande ordning

SSM följer kunskapsläget när det gäller hälsorisker med radon. De har också ansvar för utvecklingen av mätteknik och driver ett kalibreringslaboratorium för radonmätningar. Dessutom vägleder de kommunerna i deras tillsyn samt ansvarar för information och utbildning inom radon.

Folkhälsomyndigheten fastställer riktvärdet (200 Bq/m³) i befintliga bostäder och i skolor, förskolor och offentliga lokaler. Riktvärdet är den högsta tillåtna radonhalten i inomhusluften på dessa platser. Myndigheten vägleder också kommunerna i deras tillsynsarbete när det gäller hälsoskydd. Hälsoskydd är arbetet med att skydda människor från att bli sjuka av faktorer i miljön.

Boverket fastställer gränsvärdet (200 Bq/m³) i nybyggda bostäder. Boverket tar fram föreskrifter, blanketter och informationsmaterial om radonbidraget. Bidraget för radonsanering upphörde vid utgången av 2014, enligt ett beslut från regeringen. Från den 1 januari 2015 går det inte längre att söka bidraget.

Arbetsmiljöverket fastställer det hygieniska gränsvärdet för arbetsplatser, dvs. den högsta tillåtna radonhalten i inomhusluften. Värdet är anpassat efter den tid en arbetstagare vistas på arbetsplatsen. Dessutom bedriver myndigheten tillsyn av arbetsplatser.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) kartlägger mark, bl.a. avseende markens radioaktivitet.

Swedac, Sveriges nationella ackrediteringsorgan, granskar och godkänner laboratorier som analyserar radon i luft och dricksvatten.

Livsmedelsverket ansvarar för radon i vatten. Det gäller både kommunalt vatten och privata brunnar.

Pågående arbete

SSM har på regeringens uppdrag utrett hur rådets direktiv 2013/59/Euratom om fastställande av grundläggande säkerhetsnormer för skydd mot de faror som uppstår till följd av exponering för joniserande strålning (strålskyddsdirektivet), som beslutades i december 2013, ska genomföras i svensk lagstiftning. Den 30 juni 2016 presenterade myndigheten ett förslag till ny lag och

förordning om strålskydd (SSM2016-1358). Alla bestämmelser i direktivet som inte finns med i nu gällande svensk lagstiftning ska vara införda senast i februari 2018.

Det nya strålskyddsdirektivet föreskriver bl.a. att medlemsstaterna ska upprätta en nationell handlingsplan för hantering av de långsiktiga riskerna till följd av radonexponering i bostäder, offentliga byggnader och arbetsplatser, från radonkällor i såväl mark som byggnadsmaterial och vatten. Den nationella handlingsplanen bör enligt direktivet bl.a. omfatta ansvarsfördelning (statligt och icke-statligt ansvar), samordningsmekanismer och tillgängliga resurser för genomförande av handlingsplanen.

Av rapporten framgår att SSM har genomfört en särskild utredning för att föreslå en effektiv ansvarsfördelning mellan myndigheterna på området. Av regeringens uppdrag ovan framgick nämligen att SSM vid behov skulle föreslå en effektivare ansvarsfördelning när det gäller expertis, tillsyn och åtgärder. Detta skulle göras i samråd med de berörda myndigheterna och andra intressenter.

För att genomföra uppdraget lät SSM oberoende konsulter utreda frågan och ta fram rapporten Organisation och styrning inom radonområdet. SSM delar i sak de åtgärder som föreslås i rapporten om organisation och ansvarsfördelning på central nivå enligt följande:

- Uppgiftsfördelningen mellan de centrala myndigheter som har uppgifter inom radonområdet ska inte förändras.
- SSM ska ha en samordnande roll på central nivå när det gäller radonfrågorna – en roll som omfattar såväl policyfrågor som information och utbildning.
- En delegation med representanter för myndighetsledningarna ska knytas till SSM:s ledning i syfte att förankra olika samordningsfrågor.
- Radogrupperna ska få en tydligare roll som kontakt- och beredningsforum på handläggarnivå och SSM ska vara sammankallande för gruppen.
- Boverket ska vara förvaltningsansvarig myndighet för en nationell radondatabas.

Med anledning av de nya kraven för radon på arbetsplatser, som har sitt ursprung i strålskyddsdirektivet, föreslår SSM att tillsynen över radon på arbetsplatser fördelas mellan SSM och Arbetsmiljöverket. Förslaget innebär att Arbetsmiljöverket ansvarar för tillsynen där radonhalten understiger referensnivån och att SSM har tillsynsansvar i övrigt.

Uppdraget har enligt rapporten även resulterat i flera förslag på förbättringsarbete när det gäller mätning, insamling av mätdata, mål för radonarbetet och uppföljning. Enligt SSM:s uppfattning har synpunkterna, som huvudsakligen kommit från kommuner, inte någon koppling till regeringsuppdraget, men de kommer att följas upp när man upprättar den nationella handlingsplanen för radon som krävs enligt strålskyddsdirektivet och som SSM föreslås ha ansvar för.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar det arbete som regeringen och SSM bedriver för att motverka att lungcancer orsakas av radon i bostäder. Utskottet kommer att följa den fortsatta beredningen i Regeringskansliet av SSM:s utredning om hur EU:s strålskyddsdirektiv ska genomföras i svensk lagstiftning, inklusive SSM:s särskilda utredning för att föreslå en effektiv ansvarsfördelning mellan myndigheterna på området. Där föreslås bl.a. att uppgiftsfördelningen mellan de centrala myndigheter som har uppgifter inom radonområdet inte ska förändras och att SSM ska ha en samordnande roll på central nivå när det gäller radonfrågorna, en roll som omfattar såväl policyfrågor som information och utbildning. Utskottet ser inte skäl i dagsläget att vidta ytterligare åtgärder varför motionsyrkandena avstyrks.

Radiofrekvent strålning i skolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionen om radiofrekvent strålning i skolan. Utskottet hänvisar främst till det rådande forskningsläget.

Motionen

I motion 2016/17:2789 av Emanuel Öz (S) anføres att mångtaliga studier och utredningar påvisar att de gränsvärden som gäller för strålning är felaktiga och att strålningen har betydande effekter på människors hälsa och miljön redan vid betydligt lägre exponeringar. Att den strålning som kan uppmätas i skolor i dag understiger de gällande gränsvärdena, och därför inte behöver åtgärdas, utgör således ett mycket svagt argument, menar motionären. I enlighet med principer i svensk miljölagstiftning samt forskares och myndigheters rekommendationer föreslår motionären att åtgärder och försiktighetsmått vidtas som begränsar den radiofrekventa strålningen i skolan och ersätter den med teknik som reducerar risken för skada på hälsa och miljö. Sverige bör lagstifta så att barns exponering för radiofrekvent strålning i skolan och förskolan reduceras genom att man ersätter trådlös teknik i skolor och förskolor med trådbunden teknik och genom att man helt förbjuder mobiltelefoner under skoltid eller åtminstone kräver att de hålls avstängda. Därutöver bör informationskampanjer riktade till barn och ungdomar vidtas för att göra barn och ungdomar medvetna om hälsoriskerna med långvarig och hög användning av trådlös teknik. Motionären menar också att regeringen bör vara vaksam på utvecklingen när det gäller strålningens inverkan på människor.

Bakgrund

Tidigare behandling

I betänkande 2013/14:FöU6, liksom i betänkandena 2010/11:FöU5 och 2012/13:FöU3, behandlades radiofrekvent strålning som bl.a. omfattar lågfrekventa elektromagnetiska fält. Där konstaterade utskottet att de personer som upplever svåra besvär och lider i närheten av elektrisk utrustning har en mycket besvärlig situation och att ytterligare kunskap kan vara till stor hjälp för hur frågorna ska hanteras av samhället. Utskottet konstaterade samtidigt, liksom tidigare, att det inte finns något vetenskapligt belägg för ett orsakssamband mellan elektromagnetisk strålning och de symtom som beskrivs som elöverkänslighet. Några hälsorisker kopplade till radiovågor från mobiltelefoni och trådlösa datornätverk hade inte konstaterats, vare sig för vuxna eller barn. Inrättande av lågstrålande områden och särskilda boendeformer, satsningar på forskning om alternativ teknik och införande av nya bestämmelser enligt motionärernas förslag förutsatte att ett samband bekräftats mellan strålningen i den allmänna miljön och rapporterad ohälsa.

I betänkande 2014/15:FöU6 noterade utskottet att det med hänvisning till den kommunala självstyrelsen var möjligt för enskilda kommuner att besluta om och inrätta lågstrålande områden och boenden, trots att SSM:s bedömning är att det inte finns några strålskyddsmässiga skäl att göra så. På samma sätt kunde kommunerna upphöra med en anpassning till elöverkänsliga med hänvisning till ansvariga myndigheter och till forskningsorgan som övervakar området. Med beaktande av det rådande forskningsläget ansåg utskottet att de gränsvärden och försiktighetsmått som enligt gällande bestämmelser och rekommendationer tillämpades var tillfredsställande. Av dessa skäl avstyrktes de aktuella motionsyrkandena.

Pågående arbete

SSM:s vetenskapliga råd ger årligen ut en översikt över forskningsläget om elektromagnetiska fält. Den senaste från maj 2016 (SSM2016-2080) visar att för varje år har misstanken om att mobiltelefoner eller trådlösa nätverk skulle innebära en hälsorisk för människor eller miljö blivit allt svagare. Några frågor har dock ännu inte fått tillfredsställande svar och kräver därför ytterligare forskningsinsatser, t.ex. när det gäller långtidsanvändning av mobiltelefon, dvs. för den som använt mobiltelefon längre än ca 15 år, och när det gäller barn och ungdomar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet avstyrker den aktuella motionen mot bakgrund av det rådande forskningsläget enligt SSM:s vetenskapliga råds rapport från 2016 men noterar ändå att en viss osäkerhet om långtidseffekterna av användandet av mobiltelefoner och trådlösa nätverk råder. Utskottet avser därför att följa frågan om radiofre-

kvent och elektromagnetisk strålning och dess potentiella hälsoeffekter. Utskottet anser, liksom tidigare, att det med hänvisning till den kommunala självstyrelsen gör det möjligt för enskilda kommuner att besluta om och inrätta lågstrålande områden om man anser det behövas.

Vagabonderande strömmar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om vagabonderande strömmar. Utskottet hänvisar till det rådande forskningsläget.

Motionen

I motion 2016/17:1303 av Jan Lindholm (MP) anför behovet av åtgärder som avskaffar problemet med vagabonderande strömmar, dvs. fenomenet att returströmmen i en elektrisk krets kan ta andra vägar än de tänkta och skapa oönskade fenomen. Det handlar om elström som hittar sin väg i olika metallstrukturer i vår byggda miljö men kan även handla om återledning i mark. Pumpar och motorer, exempelvis för fläktar, är i dag ofta inmonterade på ett sätt som gör att det minsta motståndet (resistansen) för returströmmen att återgå till den matande transformatorn går via fjärrvärmesystemet, vattenledningsnätet eller ventilationstrummorna.

Motionären menar att eftersom detta är oavsiktliga effekter mäts de vagabonderande strömmarna och de magnetfält de skapar inte särskilt ofta. Det gör att kunskapen om fenomenet inte är så stor och därför bör riksdagen lyfta fram frågan. En sak vet man dock med säkerhet, anför motionären. Korrosionen i fjärrvärmenät och vattenledningar ökar kraftigt när el leds i rören. Enbart detta borde vara en anledning till att inte tillåta vagabonderande strömmar. Ett annat skäl är att magnetfält som uppstår på grund av dåliga konstruktioner kan variera kraftigt. Strömmar kan byta väg utan att man vet om det och därför flytta runt fälten i olika system. Det bidrar till att kvaliteten på elen försämras och utgör även en hälsorisk. Magnetfält från vagabonderande strömmar kan vara så kraftiga att de allvarligt påverkar biologiskt material, anför i motionen.

Den viktigaste åtgärden, menar motionären, är att den som ansvarar för infrastruktur för annat än eldistribution, som fjärrvärme, fjärrkyla, vatten, avlopp eller liknande, inte ska ha rätt att transportera el i samma system. Motionären föreslår att regeringen, mot bakgrund av det ovan anförda, bör återkomma till riksdagen med förslag på hur elsäkerhetsfrågorna kan hanteras för att minimera uppkomsten av vagabonderande strömmar såväl inne i affärsbyggnader, bostadshus, fabriker och andra lokaler som i den tekniska infrastruktur som binder samman den byggda miljön.

Bakgrund

Tidigare behandling

I betänkande 2013/14:FöU6 noterades att Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) hade genomfört en studie av lågfrekventa magnetfält från bl.a. kraftledningar, transformatorstationer, hushållsapparater och vagabonderande strömmar i bostäder (SSM 2012:69). Av rapporten framgick att magnetfältsnivåerna i stort sett var oförändrade sedan den föregående mätningen 1994. SSM framhöll i samma rapport att vagabonderande strömmar kan ge betydande bidrag till magnetfälten i bostäder och är en trolig orsak till att magnetfälten i bostäder kan uppvisa kraftiga dygnsvariationer. Värdena i de mätningar som genomförts låg emellertid långt under referensvärdet. Enligt SSM kunde resultaten användas som vägledning vid utformningen av försiktighetsstrategier när det gäller allmänhetens exponering för lågfrekventa magnetfält i bostäder. Vidare framgick av Svensk standard för elinstallationer i byggnader (SS 436 40 00) att elinstallationer ska utföras så att de inte orsakar brand, korrosion eller elektromagnetiska störningar. Standarden var enligt Elsäkerhetsverket även tillämplig på elinstallationer för eldistribution, dvs. yttre nät, och myndigheten framhöll att åtgärder mot vagabonderande strömmar vidtogs på frivillig basis av t.ex. vatten- och fjärrvärme-distributörer, delvis påskyndat av de skador på näten som vagabonderande strömmar kan leda till. Motionen avstyrktes.

I betänkandena 2014/15:FöU6 och 2015/16:FöU12 konstaterade utskottet åter att vagabonderande strömmar kan leda till att magnetfält i bostäder förstärks och att detta i sin tur kan leda till korrosionsskador på infrastrukturen. Utskottet hade dock noterat SSM:s syn att värdena i de mätningar som genomförts ligger långt under referensvärdet för vad som anses orsaka skador på människor. Vidare hade utskottet fått information från SSM om att myndigheten fortlöpande följer internationella forskningsrön och inte ansåg att den då hade skäl att följa upp sin tidigare studie om magnetfält i bostäder.

Detta fenomen ska dock inte underskattas, anförde utskottet vidare. Försiktighetsstrategier när det gäller allmänhetens exponering för lågfrekventa magnetfält i bostäder kan därför vara relevanta. Man noterade att branschen själv förefaller vidta vissa självsanerande åtgärder, eftersom man inte vill att utrustning ska förstöras av korrosion som orsakas av vagabonderande strömmar. Utskottet fann inte några skäl för att föreslå ytterligare åtgärder på området. Motionens yrkande avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner inte att några nya fakta tillkommit sedan ärendet behandlades senast. Information har inhämtats från SSM om att myndigheten fortlöpande följer internationella forskningsrön i frågan men inte anser att den i dagsläget har skäl att följa upp sin tidigare studie om magnetfält i bostäder (SSM 2012:69). Motionen avstyrks därmed.

Reservationer

1. Avslag på propositionen, punkt 1 (M, C, L)

av Allan Widman (L), Jan R Andersson (M), Daniel Bäckström (C), Lotta Olsson (M), Dag Klackenborg (M) och Mats Green (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag och ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3583 av Hans Wallmark m.fl. (M, C, L) yrkandena 1 och 2 samt avslår motion

2016/17:3576 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Förekomsten av hudcancer har ökat betydligt de senaste åren. Det är den näst vanligaste cancerformen och den form som ökar mest. Vi anser att det krävs insatser för att vända den utvecklingen, särskilt insatser som riktar sig mot rätt grupper och som är verkningsfulla. UV-strålning från solning utomhus och i solarier är en viktig orsak till att hudcancer uppkommer. Det finns redan i dag relativt omfattande föreskrifter som reglerar de kosmetiska solariernas verksamhet. Dessutom finns också sanktionsmöjligheter mot de solarier som bryter mot föreskrifterna.

Att införa en åldersgräns för att sola i kosmetiska solarier skulle påverka en liten del av problemet med överexponering för UV-strålning, anser vi. Det skulle även vara svårt för obemannade solarier att säkerställa att en 18-årsgräns efterlevs. Regeringen konstaterar också i sin proposition att en lagstiftad åldersgräns i realiteten skulle innebära ett bemanningskrav för alla solarier.

Vi anser dock att det finns åtgärder som skulle kunna genomföras, vilka både skulle vara relevanta och verkningsfulla för breda grupper i samhället och som i förlängningen skulle minska antalet cancerfall och därmed även skulle innebära en samhällsekonomisk vinst. För det första finns exempelvis anledning att se över hur den information utformas som ges i samband med solarieverksamhet. Många verksamheter har omfattande reklambudskap om de påstått positiva hälsoeffekterna av solariesolning.

För det andra bör informationen om effekterna av att sola för mycket förbättras generellt, särskilt när det gäller unga människor, anser vi. Forskningen visar att för mycket UV-strålning i unga år är särskilt skadligt. Därför är det viktigt att arbeta preventivt. Det finns goda exempel att hämta från Australien

där kampanjer tillsammans med folkbildningsinsatser i skolor, på arbetsplatser och i samhället har gett ett förändrat solbeteende, minskad solbränna och ökad kännedom om riskerna. Utökade informationsinsatser bör användas för att skapa ett bättre solbeteende såväl utomhus som i solarier.

I slutändan handlar frågan dock om att människor måste ta ett ansvar för sin egen hälsa. För barn och ungdomar under 18 år gäller det att föräldrarna tar ett särskilt ansvar. Det går inte att stifta lagar mot alla risker i livet, menar vi. Det viktigaste vi som lagstiftare kan göra är att se till att det finns tydlig information om olika hälsorisker.

Med anledning av ovanstående anser vi att förslaget om en lagstadgad 18-årsgräns för användning av kosmetiska solarier bör avslås. I stället bör utökade informationsinsatser användas för att skapa ett bättre solbeteende såväl utomhus som i solarier. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Avslag på propositionen, punkt 1 (SD)

av Mikael Jansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag och ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3576 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD) yrkandena 1 och 2 samt
avslår motion
2016/17:3583 av Hans Wallmark m.fl. (M, C, L) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Hudskador till följd av överdriven utsatthet för UV-strålning är ett allvarligt hälsoproblem som måste tas på allvar. På denna punkt skiljer sig vår inställning inte från den som framförs i propositionen. Däremot finns det anledning att överväga andra åtgärder för att komma till rätta med problemet, menar vi. Varje ny reglering som införs från statligt håll innebär en expanderande byråkrati och ett alltmer snårigt regelsystem för den enskilde medborgaren. Nya uppgifter för myndigheterna innebär ett utökat behov av resurser som måste tas från andra och minst lika angelägna uppgifter. Därför måste varje ny lagstiftning av det här slaget vägas mot vilka andra behov som finns.

I det här fallet förefaller tanken vara att den ansvariga kontrollmyndigheten kommer att vara Sveriges kommuner, vilka redan är hårt pressade av olika typer av myndighetsutövning och sociala problem. Det ovanstående innebär att det är vår uppfattning att den föreslagna lagstiftningen på detta område inte är proportionerlig mot de nackdelar som förslaget innebär. Vi anser därför att

propositionen bör avslås. Enligt vår mening torde det vara tillräckligt med att branschen åläggs att tydligare ange de risker som finns med solariesolning i unga år på anslag i anslutning till de solarier som respektive företag använder sig av. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Illegal användning av starka laserpekare, punkt 3 (SD)

av Mikael Jansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2303 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 8 och avslår motion

2015/16:118 av Edward Riedl (M).

Ställningstagande

Laserstrålning används i dag inom många samhällsområden, t.ex. vid medicinska behandlingar, mätning av luftföroreningar och för konstnärliga och underhållande ändamål. En del lasrar är mycket starka och kan ge bestående syn- och brännskador vid felaktig användning. På senare år har man allt oftare kunnat läsa om hur sådana lasrar, i form av s.k. laserpekare, använts för att skada andra människor. I Sverige krävs i dag tillstånd för att t.ex. använda sig av lasrar av klass 3B och 4 på allmän plats eller i luftrummet och överträdelse kan rendera straff enligt strålskyddslagen. Vi anser inte att denna reglering är tillräcklig och att problemet är så pass utbrett att det är dags att vidta ytterligare åtgärder. Vi vill därför att lasrar av sådan beskaffenhet att de är gjorda för att bäras (s.k. laserpekare i fickformat) och med sådan effekt att de kan skada människor ska klassas som vapen. På så sätt kommer bl.a. införsel, försäljning och innehav av dessa farliga lasrar att försvåras avsevärt och missbruket kommer förhoppningsvis också att minska drastiskt på längre sikt. Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:55 Åldersgräns för kosmetiska solarier:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i strålskyddslagen (1988:220).

Följdmotionerna

2016/17:3576 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatoriska varningstexter för kosmetiska solarier och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen avslår proposition 2016/17:55 Åldersgräns för kosmetiska solarier.

2016/17:3583 av Hans Wallmark m.fl. (M, C, L):

1. Riksdagen avslår proposition 2016/17:55 Åldersgräns för kosmetiska solarier.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre informationsinsatser för att minska människors exponering för skadliga nivåer av UV-strålning och tillkännager detta för regeringen.

Motion från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:118 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att skärpa straffpåföljden för illegal användning av grön laser och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:1303 av Jan Lindholm (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av åtgärder som avskaffar problemet med vagabonderande strömmar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2303 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vapenklassa farliga lasrar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2700 av Lars Eriksson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över samordningen av myndigheter som ansvarar för radon och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2789 av Emanuel Öz (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reducera barns exponering för radiofrekvent strålning i skolan och förskolan samt om att regeringen bör vara vaksam på utvecklingen beträffande strålningens inverkan och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3073 av Ola Johansson och Helena Lindahl (båda C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utse Strålskyddsmyndigheten till den myndighet som ska ha övergripande ansvar för radonfrågan och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i strålskyddslagen
(1988:220)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om strålskyddslagen

dels att nuvarande 5 a § ska betecknas 5 b §,

dels att 32 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sju nya paragrafer, 5 a, 14 a–14 c, 31 a, 31 b och 36 a §§, och närmast före 14 a § en ny rubrik av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse**5 a §²*

Med kosmetiskt solarium avses i denna lag en teknisk anordning för att exponera människor för ultraviolett strålning i syfte att göra huden mörkare.

Åldersgräns för användning av kosmetiskt solarium*14 a §*

Det är förbjudet att yrkesmässigt låta någon som inte har fyllt 18 år sola i ett kosmetiskt solarium.

14 b §

Den som yrkesmässigt låter någon sola i ett kosmetiskt solarium ska

1. förvissa sig om att solaren har fyllt 18 år,

2. på varje ställe i verksamheten där ett kosmetiskt solarium upplåts se till att det finns en klart synbar skylt med tydlig information om förbudet att låta någon som inte har fyllt 18 år sola i det, och

3. enligt ett särskilt program för egenkontroll kontrollera verksam-

¹ Se Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster.

² Senaste lydelse 2004:456.

heten och ansvara för att verksamhetens personal har nödvändiga kunskaper om det som gäller för verksamheten enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

14 c §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den egenkontroll som avses i 14 b § 3.

31 a §

Tillsynsmyndigheten får göra kontrollköp som syftar till att få fram underlag för en dialog med en verksamhetsutövare i frågor som rör skyldigheten i 14 b § att förvissa sig om att en solare har fyllt 18 år. För ett kontrollköp får tillsynsmyndigheten inte anlita någon som är yngre än 18 år.

Ett kontrollköp får göras även om verksamhetsutövaren inte har informerats om det i förväg.

Efter ett kontrollköp ska tillsynsmyndigheten informera verksamhetsutövaren om köpet.

31 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kontrollköp ska göras.

32 §

Tillsynsmyndigheten får *meddela* de förelägganden och förbud som behövs i enskilda fall för att denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen *skall* efterlevas.

Om någon inte vidtar en åtgärd som *åligger honom* enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller villkor som har meddelats med

Tillsynsmyndigheten får *besluta* om de förelägganden och förbud som behövs i enskilda fall för att denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen *ska* följas.

Om någon inte vidtar en åtgärd som *den personen är skyldig att vidta* enligt denna lag eller enligt föreskrifter eller villkor som har

stöd av lagen eller enligt tillsynsmyndighetens föreläggande, får myndigheten *låta vidta* åtgärden på *hans* bekostnad.

meddelats med stöd av lagen eller enligt tillsynsmyndighetens föreläggande, får myndigheten *besluta att åtgärden ska vidtas* på *personens* bekostnad.

Ett beslut enligt första eller andra stycket får inte grundas på det som har kommit fram genom ett kontrollköp enligt 31 a §.

36 a §

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot förbudet i 14 a §.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2018.